

KÚRIA

Bfv.III.228/2013/17.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év november hó 12. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt V. Á. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a V. Á. I. rendű terhelt védője, valamint a D. Sz. G. II. rendű terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 9.B.584/2011/81. számú, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.80/2012/28. számú ítéletét V. Á. I. rendű és D. Sz. G. II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Törvényszék a 2012. február 10. napján kelt 9.B.584/2011/81. számú ítéletével V. Á. I. rendű terheltet a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és a (7) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett csalás büntette, a Btk. 175. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő társtettesként megvalósított személyi szabadság megsértésének büntette és a Btk. 274. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt

halmazati büntetésül 8 évi börtönbüntetésre és 10 évi közügyektől eltiltásra,

D. Sz. G. II. rendű terheltet a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és a (7) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként megvalósított csalás büntette, a Btk. 175. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette és a Btk. 274. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző bűnsegédként megvalósított közokirat-hamisítás büntette miatt halmazati büntetésül ugyancsak 8 évi börtönbüntetésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

Az elsőfokú bíróság az I. és II. rendű terhelteket az ellenük a Btk. 176. § (1) bekezdésébe ütköző magánlaksértés vétsége miatt emelt vád alól felmentette.

Az ítélet ellen az ügyész valamennyi terhelt terhére téves minősítés miatt és a büntetés súlyosítása végett, míg az I. és II. rendű terhelt és védőik felmentés érdekében jelentettek be fellebbezést.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2012. november 21-én jogerős 3.Bf.80/2012/28. számú ítéletével az elsőfokú bíróság határozatát megváltoztatta, és az I. és II. rendű terhelt vagyon elleni bűncselekményét a Btk. 321. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett rablás büntettének minősítette, és az I. és II. rendű terhelt büntetését egyaránt 10 évi fegyházbüntetésre súlyosította, a kártérítés összegét pedig 479.308.000 forintban határozta meg, míg egyebekben az ítéletet e két terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a következő.

A III. rendű terheltnek tudomására jutott, hogy Á. I. sértett jelentős értékű numizmatikai gyűjteménnyel rendelkezik. Ezt elmondta az I. és II. rendű terheltnek, majd megállapodtak abban, hogy a gyűjteményt oly módon fogják megszerezni, hogy hivatalos ügyben eljáró rendőröknek adják ki magukat.

Ennek érdekében a III. rendű terhelt rendőri láthatósági mellényeket, rendőrségi baseball sapkákat szerzett, majd az I. és II. rendű terhelt részére a fényképük felhasználásával hamis rendőrségi igazolványt készíttetett, és egy házkutatási jegyzőkönyv blankettát is beszerzett.

2010. április 13-án 18.30-kor az I. és II. rendű terhelt a sértettet a háza előtt megvárta, majd közölték vele, hogy felmerült annak a gyanúja, miszerint bűncselekményből származó értékek vannak

a birtokában.

A sértett a terhelteket beengedte a lakásába, ahol a II. rendű terhelte a sértettet végigmotozta, majd a kezét hátrabilincselte. Ezt követően a terheltek felszólították, hogy mutassa meg az érmegyűjteményét, mert azt át kell nézniük. A sértett, aki abban a hiszemben volt, hogy igazi rendőrökkel van dolga, közölte, hogy a földszinti fürdőszobában lévő cirkóban van a széf kulcsa.

A terheltek a széfet kinyitották, az értékeket kipakolták és azokkal a helyszínről távoztak. A sértettet megbilincselve a helyszínen hagyták, őt másnap az ismerőse szabadította ki.

Az elsőfokú bíróság ítélete szerint a terheltek összesen 603.520.000 forint kárt okoztak, amelyből az eljárás során 61.397.000 forint a lefoglalással és kiadással megtérült.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet 5. oldal első bekezdésének második mondata helyébe az alábbi részt illesztette.

„M. Cs. T. III. rendű vádlott ismerősei körében társakat keresett a bűncselekmény elkövetéséhez, köztük K. F-et, de ő azonnal elzárkózott és ajánlatát visszautasította. M. Cs. T. III. rendű vádlott találkozott V. Á. I. rendű és D. Sz. G. II. rendű vádlottakkal is, akiknek elmondta, hogy Budapesten a XII. kerületben lakik egy idős műgyűjtő, akihez magukat rendőrnek kiadva be kell menni és a numizmatikai gyűjteményét el kell hozni, mely tárgyak értékesítéséhez felajánlotta segítségét. M. Cs. T. III. rendű vádlott ekkor közölte azt is, hogy az elkövetéshez szükséges rendőrigazolványt, rendőrségi sapkát, láthatósági mellényt és bilincset is tud szerezni. V. Á. I. rendű és D. Sz. G. II. rendű vádlottak beleegyeztek abba, hogy a bűncselekményt elkövetik.”

A tényállás 5. oldal utolsó bekezdését annyiban helyesbítette, hogy a „vádlottak által elvitt numizmatikai gyűjtemény és egyéb értéktárgyak összértéke legalább 540.000.000 forint, a megtérült kár értéke 60.692.000 forint, a K. Cs-tól lefoglalt és a sértett részére visszaadott aranyérmék értéke 3.450.000 forint”.

A jogerős ítélet ellen az I. rendű terhelte védője jelentett be felülvizsgálati indítványt, a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással.

A védő álláspontja szerint a másodfokú bíróság a vagyon elleni bűncselekmény törvénysértő minősítésére figyelemmel törvénysértő büntetést szabott ki.

A felülvizsgálati indítvány jogi okfejtéséből kitűnően a rablás,

mint delictum compositum, a lopás és a kényszerítés cél eszköz viszonyára épül, az elkövető azért fosztja meg a sértettet a cselekvési szabadságától, hogy az idegen dolgot elvegye.

Ezzel szemben az elsőfokú bíróság ítéletéből egyértelműen kiderül, hogy a sértett kezeinek hátrabilincselése a rendőri eljárás színlelése érdekében történt és nem azért, hogy a sértett ellenállását megtörjék, hiszen a sértettnek nem is állt szándékában ellenállást kifejtteni.

Ezt egyébként a másodfokú bíróság is rögzítette a 12. oldal második bekezdésében, amikor leszögezte, hogy a „sértett fel sem ismerte, hogy a vele szemben intézkedő vádlottak eljárása és megbilincselése jogellenes”, ugyanakkor viszont rögzíti azt is, hogy ennek a körülménynek a cselekmény szempontjából nincs jelentősége, csak annak, hogy a terheltek a sértettet védekezésésképtelen állapotba helyezték.

A védő álláspontja szerint a sértett tudati állapotát nem lehet figyelmen kívül hagyni, ugyanis a rablás nem állapítható meg, ha a sértettnek nem is állt szándékában védekezés, vagy ellenállás kifejtése.

Mindezek alapján az I. rendű terhelt cselekménye helyesen nem rablás, hanem csalás büntettének minősül, ezért az ítéletábra ítéletének megváltoztatását indítványozza.

D. Sz. G. II. rendű terhelt védője is felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, ugyancsak a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással.

A védő hivatkozása szerint a sértett megbilincselése a megtévesztő magatartás része volt csupán.

A felülvizsgálati indítvány vitatja, hogy a bilincseléssel kapcsolatos törvényi szabályozásnak bármilyen jelentősége lenne, ugyanis a rendőrségi törvény idevonatkozó szabályozását sem a terheltek, sem a sértett nem ismerték. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság álláspontja fogadható el, amely szerint a megbilincselés a megtévesztés részét képezte.

A védő álláspontja értelmében jelentősége van annak a sértetti vallomásnak, amely szerint még a bilincselést megelőzően megmutatta, hogy hol vannak az értékek.

A bűncselekmény minősítése szempontjából lényeges továbbá, hogy a sértettnek nem is állt szándékában ellenállást kifejtteni, mivel a hajnali órákig úgy tudta, hogy valódi rendőrökkel volt dolga. A terheltek szándéka tehát a sértett megtévesztésére irányult és ez

sikerült is nekik.

A II. rendű terhelt védője a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a cselekmény csalás bűntettének minősítését és a büntetés enyhítését indítványozza.

Felülvizsgálati indítványt terjesztett elő D. Sz. G. II. rendű terhelt is a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással, ugyanis álláspontja szerint a másodfokú bíróság határozata a minősítést illetően törvénysértő, az általuk elkövetett cselekmény nem lehet rablás, mert a dolog elvétele érdekében nem alkalmaztak erőszakot, élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetést, és a sértettet nem helyezték évégett öntudatlan, vagy védekezésre képtelen állapotba sem.

A felülvizsgálati indítványához csatolt beadványában a II. rendű terhelt vitatja az igazságügyi szakértői vélemény megállapításait, és azzal összefüggésben a megállapított kár összegét.

A Legfőbb Ügyészség BF.496/2013/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványokat nem tartotta alaposnak.

Álláspontja szerint a sértett kezeinek hátrabilincselése a csalás törvényi tényállási elemei között már nem értékelhető, ugyanis az a sértett esetleges ellenállásának megelőzését szolgálta. A terheltek azért alkalmaztak erőszakot, hogy a sértett részéről védekező cselekményre ne kerülhessen sor.

Az ügyészi álláspont szerint a terheltek által végrehajtott motozás és bilincselés lenyűgöző, akaratot bénító hatást gyakorolt a sértettre.

Ennek megfelelően a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria az ügyben nyilvános ülést tartott, amelyen a terheltek védői a felülvizsgálati indítványukat változtatás nélkül fenntartották, míg a Legfőbb Ügyészség az átiratban írtakkal egyezően nyilatkozott.

A felülvizsgálati indítványok nem alaposak.

A Btk. 321. § (1) bekezdés szerint a rablás bűntettét az követi el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez.

Védekezésre képtelen állapotról akkor beszélünk, ha a sértett helyzeténél, állapotánál fogva fizikailag képtelen ellenállást kifejteni a dolog elvételével szemben. Ezt az állapotot az elkövetőnek kell előidéznie, mert amennyiben nem ő okozta, de kihasználja a sértett ezen állapotát, akkor kifosztás valósulhat meg.

Abban az esetben, ha a védekezésre képtelen állapotot az elkövető egyben erőszak alkalmazásával idézte elő, akkor a rablás első fordulataiban meghatározott elkövetési módért felel.

Jelen esetben azonban erőszak alkalmazása fel sem merült, mert az irányadó tényállás szerint a megbilincselésére a sértett beleegyezésével, de legalábbis ellenkezése nélkül került sor.

A Btk. 137. § (1) bekezdés 18) pontja szerint védekezésre képtelennek kell tekintetni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére.

A védekezésre képtelen állapot értelmezése a gyakorlat számára egyértelmű, amelyet a bíróságok változatlanul következetesen és egységesen alkalmaznak. A törvény a Btk. 137. § (1) bekezdés 18) pontjával ezt a töretlen gyakorlatot kívánta megerősíteni, amikor akként rendelkezik, hogy az is védekezésre képtelennek tekintendő, aki helyzeténél (például mert lekötözték) vagy állapotánál (például koránál, betegségénél) fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére.

Az ellenállás kifejtésére képtelenség azt jelenti, hogy a sértett állapotánál fogva nem képes a sérelmére elkövetett bűncselekményt megakadályozni, vagy legalábbis annak elkövetését bármilyen formában megnehezíteni.

A rablás büntetnének második fordulataiban szereplő öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezés közös jellemzője, hogy ezekben az esetekben is a személy elleni támadás, mint eszközcselekmény megelőzi a dolog elvételét, olyan körülmények között, amikor adott esetben a sértettnek még nincs is tudomása a vagyoni viszonyai ellen készülő támadásról, és mivel az elkövető sem közvetlen élet elleni fenyegetést, sem erőszakot nem alkalmaz, a dolog elvételének szándéka a sértett számára rejtve marad.

Nem helytálló a felülvizsgálati indítványok azon közös jogi álláspontja, amely szerint a sértett megbilincselése része volt a terheltek megtévesztő magatartásának.

A tévedésbe ejtés során az elkövető a valótlaniságot (a készülő vagyon elleni bűncselekményt) valóságként (rendőri intézkedésként)

tüntette fel. Ennek következtében, ezzel okozati összefüggésben a sértett tudatában aktuálisan téves képzet alakult ki.

A konkrét esetben a sértett megtévesztéséhez szükséges, de egyben elegendő is volt a rendőrségi mellény, a fényképes rendőrségi jelvény, a bilincs, és a rendőri mivoltjukra történő hivatkozás, továbbá a többszöri álcázott telefonbeszélgetés.

Ilyen előzmények után láthatóan a sértett alávetette magát a színlelt, de általa valósnak hitt rendőri eljárásnak, következésképpen a sértett kezének hátrabilincselése már nem a megtévesztés része, hanem a bűncselekmény esetleges későbbi felismerését követő ellenállás megakadályozásának eszközcselekménye volt.

A Kúria nem fogadta el ezzel kapcsolatosan a Legfőbb Ügyészség azon jogi okfejtését sem, amely szerint a védekezésre képtelen állapotba helyezés erőszak útján valósult volna meg, ugyanis az irányadó tényállás szerint a sértett megbilincselése során a terheltek erőszakot nem alkalmaztak, a megbilincselésnek a sértett önként alávetette magát.

A személy elleni erőszak fogalma alatt az emberi testre gyakorolt, az akaratot megtörő (vis absoluta), vagy az akaratot hajlító (vis compulsiva) fizikai ráhatást kell érteni. Erre azonban nem került sor, következésképpen a sértett ellenállását nem kellett leküzdeni.

A felülvizsgálati indítványok ezzel kapcsolatos érvei is tévesek, ugyanis a sértettet nem azért bilincselték meg a terheltek, hogy megtévezzék, hanem azért tévesztették meg, hogy megbilincselhessék, és ezáltal olyan védekezésre képtelen állapotba helyezték, amely már semmilyen körülmények között nem veszélyeztetheti a vagyon elleni bűncselekmény sikeres végrehajtását.

A rablás esetén ugyanis a dolog elvétele, miként a lopásnál, két mozzanattól áll, nevezetesen a korábbi birtokállapot megszüntetéséből, majd a dolog birtokának ténylegesen megszerzéséből oly módon, hogy az eredeti birtokállapot visszaállításának a lehetősége megszűnjön.

A sértett védekezésre képtelen állapotba helyezésére e két mozzanat között, az elvétel folyamatában került sor, amely a cél - az idegen dolog elvétele -, és az eszközcselekmény - védekezésre képtelen állapotba helyezés - között a közvetlen okozati összefüggést megalapozta.

A másodfokú bíróság törvényesen minősítette tehát a terheltek cselekményét a Btk. 321. § (1) bekezdés II. fordulata szerinti

rablás büntettének, ugyanakkor viszont szükségtelenül hivatkozott a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 16. §, 19. § és a 48. §-ára, amely a kényszerítő eszközök használatának törvényes rendjét szabályozza.

A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában vitatta a szakértői vélemény megállapításait és a jogerős határozat szerinti elkövetési értéket.

A felülvizsgálati indítvány azonban e részében törvényben kizárt, ugyanis a Be. 423. § (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható sem közvetlenül, sem közvetve, a bizonyítékok mérlegelésén keresztül.

A jogerős bírósági határozatban megállapított tényállás téves volta, esetleges felderítetlensége, ennek következtében megalapozatlansága még valósága esetén sem képezheti felülvizsgálat alapját. A felülvizsgálat során bizonyításnak nincs helye, amely egyben azt is jelenti, hogy a jogerős tényállás bárminemű megváltoztatására sincs lehetőség.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan, az indítványokban nem kifogásolt eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálatnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés és a felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3. §-ának (4) bekezdésén, illetve a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, továbbá a Be. 418. § (3) bekezdésén és a 421. § (2) és (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. november 12.

Dr. Akác József s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

írnok
BÉ